

του, μὴ ζητῆ εἰς τὸν ἑαυτόν του καμμίαν τιμὴν, καὶ μ' ὅλον τοῦτο μὴ ἐγκαυχᾶται ἰσχυρικῶς εἰς τὰ προτερήματά του, χωρὶς μὴ ἐπιμελῆται τὴν διόρθωσιν τῶν ἐλαττωμάτων του. Ἐμπορεῖ μὴ κάμῃ δικαίαν σύγκρισιν τοῦ ἑαυτοῦ του μετὰ τοὺς ἄλλους, μὴ γνωρίσῃ, καὶ μὴ ὁμολογήσῃ κατὰ τὴν ὑπερέχουσαν, μὴ ἀποδίδῃ εἰς αὐτοὺς τιμὴν καὶ σέβας, καὶ μ' ὅλον τοῦτο μὴ κυριεύεται ἀπὸ ἀλαζονείαν διὰ τὸ κἀνὲν ἰδικόν του προτέρημα, τὸ ὁποῖον στοχάζεται ὅτι ἰσορροπεῖ μετὰ τῶν ἄλλων, ἢ εὐχαρίστως μὴ ὑποχωρῆ εἰς αὐτοὺς ὑψηλότερον βαθμὸν ἀξίας, ἐνῶ δὲν φρονεῖ τὴν ἰδικήν του κατωτέραν, διὰ περιστάσεις ἰδιαιτέρας. Οὕτω παραδείγματος χάριν, ὁμολογεῖ τις περὶ ἄλλου ὅτι ἔχει βαθύνοιαν, πλὴν δὲν ἔχει, λέγει, ἐκείνην τὴν ζωηρότητα τοῦ πνεύματος, εἰς τὴν ὁποίαν αὐτὸς στοχάζεται ὅτι τὸν ὑπερτερεῖ. Τί λοιπὸν εἶναι ἡ μετριοφροσύνη, καὶ τίς ὁ μετριόφρων ἄνθρωπος; ἐκεῖνος βέβαια, ὅς τις θεωρεῖ τὰ προτερήματά του, εἴτε μικρὰ, εἴτε μεγάλα, ὡς χαρίσματα Θεοῦ δεδομένα εἰς τὴν ἐπιμέλειάν τε, ἢ εἰς τὴν φύσιν του, καὶ ὡς τριαῦτά τὰ μεταχειρίζεται ἀνυ-

περιφάνως καὶ τὰ τελειοποιεῖ, σπουδάζων ἐν
 αὐτῷ νὰ γνωρίσῃ τὰς ἀτελείας καὶ ἐλαττώ-
 ματά του, διὰ νὰ τὰ διορθώσῃ.

Οὕτω θεωρούμενη ἡ μετριοφροσύνη, εἶναι
 ἀρεστὴ καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ εἰς τὸν
 Θεόν· μᾶς ἐμφοχώνει πάντοτε ἀπὸ ζῆλον νὰ
 μὴν ἀμελοῦμεν τίποτε διὰ τὴν βελτίωσίν μας
 μᾶς ἐμπνέει συμπάθειαν, ὑπομονὴν καὶ συγ-
 κατάβασιν εἰς τὰς ἀτελείας τῶν ἄλλων· κά-
 μνει χρῆσιν τῶν προτερημάτων της τόσον πλέον
 ἐπαινετὴν καὶ ἀφέλιμον, ὅσον γνωρίζει τὸν
 Θεὸν πρῶτην πηγὴν καὶ αἰτίαν αὐτῶν· ὡς
 τοιαῦτα θεωροῦσα καὶ τῶν ἄλλων τὰ πρότε-
 ρήματα, σέβεται ταῦτα καὶ τὰ τιμᾶ. Τί ἤ-
 θελα εἶσθαι, λέγει εἰς τὸν ἑαυτόν του ὁ σοφὸς
 ἐνάργτος καὶ μετριοφρῶν, τί ἤθελα εἶ-
 σθαι, ἂν μὲ ἐλείπεν ἡ φυσικὴ ἰκανότης; τί
 ἤθελα εἶσθαι, ἂν μὲ ἐλείπαν ἡ ἀνατροφή, τὰ
 παραδείγματα, αἱ καλαὶ περιστάσεις, οἱ φί-
 λοι, οἱ διδάσκαλοι, καὶ τόσα ἄλλα μέσα καὶ
 περιστατικά, τὰ ὅποια δὲν ἐστάθηνσαν ἔργον
 οὔτε τῆς θελήσεως, οὔτε τῆς δυνάμεώς μου;
 πόθεν ἐσύντρεξαν ταῦτα οὕτως εὐτυχῶς; εἰς
 ποῖον εἶμαι ὑπόχρεος διὰ τὴν φιλοπορίαν; τίς
 ἐφύ-

ἐφύλαξεν εἰς ἐμὲ σταθερὰν θέλησιν εἰς τὴν ζήτησιν τοῦ καλοῦ, καὶ ἰκανότητα εἰς τὴν ἐκλογὴν του; πόθεν εἰς ἐμὲ ταῦτα πάντα; Οὕτω βέβαια συλλογισζόμενος ὁ ἔχων ἀληθινὴν καὶ γενναίαν μετριοφροσύνην, ποτὲ δὲν ἐκτρέπεται εἰς ὑπερηφανίαν, οὔτε ἐξευτελίζει τὸν ἑαυτὸν του.

Ἡ μετριοφροσύνη δὲν χωρίζεται ἀπὸ τὴν εἰς Θεὸν πεποίθησιν, καὶ ἀπὸ τὸ αἰσθηματικὴς ἀγάπης του. διὰ τοῦτο εἶναι πάντοτε συντροφευμένη μὲ σεμνὴν χαρὰν καὶ βαθεῖαν τύνηνοιαν. Ἄν μᾶς κάμνη νὰ ἐρυθριάωμεν, βλέποντες τὰς ἰδικὰς μας ἀτελείας, καὶ τὰ προτερήματα, εἰς τὰ ὁποῖα οἱ ἄλλοι μᾶς ὑπερτεροῦν, ἢ σύγχυσις αὕτη πρᾶττεται ἀπὸ τὴν καθαρότητα τῆς ἀγαθῆς μας συνειδήσεως, ἢ αὕτη μετριοφροσύνη, ἥτις μᾶς κάμνει νὰ αἰσθανάμεθα τὴν μικράν μας ἀξίαν, ἢ αὕτη μᾶς διδάσκει νὰ μακαρίζωμεν τὸν ἑαυτὸν μας, ὅτι ἔχομεν τινὰ ἀξίαν, δὲν μᾶς ἐμποδίζει νὰ παρατηρῶμεν τὸ καλὸν ἔχομεν, ἀλλὰ πολεμεῖ μόνον τὴν ἀνόητον φιλαυτίαν. Ὅσον μᾶς ἐνθυμίζει τί εἴμεθα, καὶ τί μᾶς λείπει, τόσον πλειότερον μᾶς ἐμφυχώνει νὰ διορθώσωμεν τὰς ἀτελείας μας.

τα-

ταπεινόνουσα, μᾶς ὑφίξει, ἐνθῆ ἢ ὑπερηφανία
 μᾶς ταπεινώνει μὲ ψευδῆ ὑψώσιν· δείχνουσά
 μας τὸν Θεὸν πηγὴν παντὸς ἀγαθοῦ, μᾶς ἀ-
 ναπαλύπτει τὴν ἀχρειότητα τοῦ φθόγου, ὅς τις
 δὲν εὐχαριστεῖται εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς ἔκα-
 με διανομὴν τῶν ἀγαθῶν του εἰς τοὺς ἀνθρώ-
 πους. Εἰς ἓνα λόγον, ἡ μετριοφροσύνη εἶναι
 μία ἀπὸ τὰς ἀρετὰς τὰς πλέον ἀναγκαίας εἰς
 τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρώπου.

Ἀταξία ψυχῆς.

Ἄν ὅλα τὰ συμβαίοντα εἰς τὴν ἀνθρω-
 πίνην ζωὴν ἔπρεπε νὰ μᾶς ταραττώσι καὶ νὰ
 μᾶς ρίπτωσιν εἰς ἀνησυχίαν, ἡ ψυχὴ μας ἤ-
 θελε βασανίζεσθαι ἀκαταπαύστως, καὶ ἡ εὐ-
 δραυστος· αὕτη μηχανὴ τοῦ σώματος δὲν ἤθε-
 λεν ἐμπορεῖν νὰ ἀντέχη πολὺν καιρὸν εἰς τό-
 σας ἀλλεπαλλήλους προσβολὰς τῆς τύχης· τὸ
 στάδιον τῆς ζωῆς μας ἤθελε τελειοῦν δυστυ-
 χῶς καὶ παρὰ τοὺς ὀρισμένους ὅρους ἀπὸ τὴν
 φύσιν. Ὁ φρόνιμος λοιπὸν καὶ σοφὸς ἄνθρω-
 πος πρέπει νὰ περιλαμβάνῃ μὲ βλέμμα γενι-
 κὸν ὅλον τὸ σύστημα τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς·
 νὰ προβλέπῃ τί ἐμπορεῖ νὰ τοῦ ἀκολουθήσῃ
 καὶ

ΜΕΡΟΣ Β'. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5'. 193

καὶ νὰ μὴ ταραττεται εἰς τὰ συμβαίνοντα. Ἡ
 διάθεσις αὕτη λέγεται Ἰσότης ψυχῆς καὶ Ἀ-
 ταραξία, ὥστε ὁ ἄνθρωπος νὰ μὴ συμετα-
 βάλλεται μὲ τὴν ἄστατον τύχην, ἀλλὰ νὰ φυ-
 λάττῃ πάντοτε τὸν αὐτὸν χαρακτῆρα. Δὲν εἶ-
 ναι βέβαια ἄλλο δυστυχέστερον παρὰ τὸν ἄ-
 στατον καὶ εὐμετάβλητον ἄνθρωπον, ὅστις κλί-
 νει ὅπου φυσᾷ ὁ ἄνεμος τῆς τύχης· ὅστις λα-
 λεῖ καὶ πράττει σήμερον οὕτω, καὶ αὔριον
 ἀλλέως· ὅστις δὲν ἔχει καρμίαν σύστασιν ἔ-
 τ' εἰς τὸ πνεῦμα, οὔτ' εἰς τὴν καρδίαν του.
 Ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν τῶν συστηματικῶν ἰδεῶν
 καὶ σκέψεων προέρχονται ἀναμφιβόλως τὰ
 τοιαῦτα ἄστατα πνεύματα, τὰ ὁποῖα ἐπιπο-
 λάζουσι εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἑταιρείαν, καὶ
 συγχίζουσι τὴν ἁρμονίαν μὲ τὰς ἀτάκτους κι-
 νήσεις των. Ἐκ τούτων ψευδεῖς ὑποσχέσεις· ἐκ
 τούτων προδοσίαι κρυφαί· ἐκ τούτων ἀπά-
 ται, κολακείαι, δολιότητες καὶ ἐπιβουλαί.
 Δὲν ἐξεύρει κανεὶς πῶς νὰ φερθῇ μὲ ἀνθρώ-
 πους τοιοῦτου πολυμόρφου εἴδους. Τὸ παραμι-
 πρότερον συμβεβηκὸς τὲς μεταβάλλει· ἢ πλέον
 ἐλαφρὰ δυστυχία τοὺς ἀπελπίζει· ἢ παραμι-
 πρότερα ἐναντιότης τοὺς ἀνατρέψει, ὡς νὰ ἀ-

γνοῦσαν τὴν ἀστασίαν τῶν ἐπιγείων πραγμά-
των. Ἀλλ' ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος καὶ σοφὸς πο-
λὺ διαφέρει ἀπὸ τοῦς τοιούτους· γνωρίζει τὴν
ἐσωτερικὴν καὶ ἀληθινὴν ἀξίαν τῶν πραγμά-
των, καὶ ἐξεύρει καὶ τὰ μεταχειρίζεται πρε-
πόντως, καὶ ὄχι γὰρ ὑποδουλόγεται. Δὲν ἐκ-
πλήττεται εἰς τὰ συμβαίνοντα, διότι τὰ προ-
βλέπει· εἰς ὅλα εἶναι ἕτοιμος· θεωρεῖ τὰ ἀ-
ποτελέσματα εἰς τὴν αἰτίαν αὐτῶν· ἄλλο δὲν
φοβεῖται παρὰ τὴν κακίαν, ὡς μόνην ἀλη-
θινὴν καὶ φρικώδη τωόντι συμφορὰν εἰς λογι-
κὸν ἄνθρωπον. Ἐξεύρει καλῶς τὰ χρέη του,
ἐκτελεῖ αὐτὰ εὐχαρίστως· εἶναι πιστὸς καὶ
ἀσφαλὴς εἰς τὰ συναλλάγματά του, εἰλικρινὴς
εἰς τὴν φιλίαν του, τίμιος, καὶ σύμφωνος με-
τὸν ὀρθὸν λόγον εἰς ὅλους τοὺς τρόπους του.
Ὅστις ἔχει ἀληθινὴν ἰδέαν ἀρετῆς, ἐμπορεῖ
να βαδύνη τοὺς σκοποὺς καὶ τὰ πλέον μυσ-
τικὰ του φρονήματα· ὅ, τι εἶναι σήμερον, τῆτο
καὶ αὔριον καὶ μετὰ τὴν αὔριον, καὶ πάντο-
τε. Ἐξέρχεται καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν οἰκίαν
του μετὰ τὴν αὐτὴν ἰλαρότητα· τὰ πλέον παρά-
δοξα εἰς τοὺς ἄλλους φαινόμενα, εἰς αὐτὸν δὲν
προξενῶν καμμίαν ἐκπληξιν, διότι ἐξεύρει τὰς
αἰ-

ΜΕΡΟΣ Β'. ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5'. 153

αίτίας των· αίσθητικώτερος εἰς τὰς δυστυχίας τῶν ἄλλων παρά εἰς τὰς ἰδικάς του, ἀπὶ τὰ χυῖνη μάταια ἢ ὑποκριτικὰ δάκρυα, μεταχειρίζεται τὰ πλέον δραστήρια μέσα, τὰς τυχηράς, λέγω, δυνάμεις του καὶ τὰς συμβουλὰς τοῦ ὀρθοῦ λόγου, διὰ τὰ παρηγορῆ τούς δυστυχεῖς.

Σταθερότης.

Σταθερότης λέγεται τὸ εὐποφέρωμεν γενναίως τὰ δεινὰ, τοὺς πόρους καὶ τὰς θλίψεις. Δὲν πρέπει εὐα συγχέωμεν τὴν ἀρετὴν ταύτην μὲ τὴν προειρημένην· ἐκείνη θεωρεῖται εἰς τὴν τάξιν καὶ εἰς τὸ ἀμετάβλητον τῆς διαγωγῆς καὶ τοῦ ἠθικοῦ χαρακτῆρος· ἡ δὲ σταθερότης, εἰς περιστάσεις δεινὰς καὶ ἀπροσδοκίτους, εἰς ἀποφάσεις στερεὰς καὶ ἀκλονήτους. Δὲν εἶναι βάρβαρος καταφρόνησις τῆς ζωῆς, οὐδὲ πείσμα ἀνόητον, ἀλλὰ φρόνημα ἀδιάσειστον, καὶ ἀνυπέρβλητος ἀπόφασις εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν ἠθικῶν χρεῶν, διὰ τὰ ὅποια ὁ σταθερὸς ἄνθρωπος εἶναι ἕτοιμος εὐα ὑποφέρει πᾶν δεινὸν μᾶλλον παρά εὐα τὰ παραβῆ. Ἡ σταθερότης εἶναι ἡ μήτηρ τῶν Ἡρώων εἰς ἕκαστον

εἶ-

ὁ Ἀριστοτέλης τὴν ὀνομάζει στολισμὸν τῶν ἀρετῶν, διότι τὰς ἀποδείχνει μεγαλοπρεπεστέρας. Ὁμοιάζει πολὺ μὲ τὴν σταθερότητα· διαφέρει δὲ, καθ' ὅτι ἐκείνη θεωρεῖται εἰς ἐπιχειρήσεις καὶ περιστάσεις μεγάλας, αἱ ὁποῖαι ἀκολούθως χρειάζονται καὶ τόνον ψυχῆς ἰσχυρότερον· ἡ δὲ μεγαλοψυχία εἶναι συνηθεστέρα, καὶ εὐρίσκει ἐνασχόλησιν εἰς πλειοτέρας περιστάσεις. Ἡ ἀρετὴ αὕτη δὲν ἀφίνει τὸν ἄνθρωπον εἰς πρᾶττη ἢ εἰς λέγη μικροπρεπῆ καὶ ἀνάξια. Ὁ μεγαλόψυχος ἔχει τίθειον ὕψος· εἶναι αἰσθητικώτερος τῆς ὄντως ἀληθινῆς μεγαλειότητος· δὲν ἐκπλήττεται εἰς τοὺς κινδύνους· δὲν εἶδαι ποτὲ ἀκρόασιν εἰς τὰς πολακείας τῆς φιλαυτίας· δὲν ταπεινόνε-ται εἰς τὰς καταδρομὰς τῆς τύχης· ἀλλ' οὐδὲ μεταχειρίζεται ποτὲ τὴν συνδρομὴν τῆς εἰς ταπεινὰ πράγματα. Εἶναι πρόθυμος εἰς εὐεργε-τῆ· αἰσχύνεται εἰς εὐεργετῆται, ἀντευεργετῆ δὲ μεγαλῆτερα. Φυλάττει πρὸς τοὺς μεγάλους χαρακτῆρα σεμνόν, πρὸς δὲ τὰς μικροὺς, συγκαταβατικόν· εἶναι φανερόμισος καὶ φανερόφι-λος, παρρησιαστικός, ἀληθευτικός· δὲν εἶναι μνησικάκος, οὔτε κακολόγος, ἀλλ' οὐδὲ ἐπαινε-

τι-

τικὸς μὲ εὐκολίαν. Εἰς ἓνα λόγον, ὁ μεγάλε-
 ψυχος μισεῖ καὶ ἀποστρέφεται πᾶσαν μικρο-
 πρέπειαν καὶ εἰς λόγους καὶ εἰς πράξεις. Ἦ-
 το νόμος εἰς τὰς Θήβας, οἱ ἄρχοντες τοῦ Κοι-
 νοῦ, οἵτινες ὠνομάζοντο Βοιωτάρχαι, ἵα πα-
 ραδίδωσι τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν ταν εὐθύς ἀ-
 φου ἤθελε τελειώσῃν ὁ ὠρισμένος καιρὸς τῆς
 Βοιωταρχίας ταν ὅστις δὲ ἤθελε παραβῆν τὸν
 νόμον τοῦτον, ἵα θανατόνεται. Ὁ Ἐπαμινάν-
 δας καὶ ὁ Πελοπίδας, στρατηγοὶ συγχρόνως
 καὶ Βοιωτάρχαι, πολεμοῦντες τοὺς Πελοπόν-
 νησίους, ἐβάστασαν τὴν Βοιωταρχίαν τέσσα-
 ρας μῆνας παρὰ τὸν ὠρισμένον χρόνον, διὰ τὰ
 μὴν ἀφήσωσιν ἀτελεῖ τὴν ἐκστρατείαν ταν. Ἀ-
 φου ὅμως ἐπέστρεψαν εἰς τὴν πατρίδα ταν,
 ὁ φθόνος ἤγειρεν ἐναντίον ταν πολλοὺς κατη-
 γόρους, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ἀχρείους συκοφάντας
 καὶ ἐχθροὺς τῆς κοινῆς δόξης καὶ εὐτυχίας.
 Ἀλλ' ὁ Ἐπαμινάνδας συκοφαντούμενος ὡς πα-
 ραβάτης τοῦ βοιωταρχικοῦ νόμου, δὲν ἐκατὰ
 δέχθη οὔτε τὰ ἀπολογηθῆ, οὔτε συγγνώμην
 ἀναξίως τὰ ζητήσῃ, ἀλλὰ „ Δέχομαι, εἶπε,
 „ τὴν αὐστηρὰν καταδίκην τῶν νόμων ὅτι τοῦτο
 „ ὅμως σᾶς ζητῶ, Κριταί, τὰ ἐγχαράχθῃ ἐ-
 „ πᾶ-

„πάνω εἰς τὸ μνήμα μου ἢ ἐπιγραφή αὕτη· ἡ
 „Ἐπαμινώδας ἑκαταδικάσθη εἰς θάνατον, διό-
 „τι χωρὶς τὴν θέλησιν τῶν Θηβαίων ἐλευλά-
 „τησε τὴν γῆν τῶν ἐχθρῶν Λακεδαιμονίων, ἀ-
 „γέστησε τὴν Μεσσηνίαν ἠφανισμένην ἀπὸ τοῦς
 „πολεμίας, εἰρήνευσε τὴν Ἀρκαδίαν, καὶ ἐλευ-
 „θέρωσε ὅλην τὴν Ἑλλάδα.“ Οἱ λόγοι οὗτοι
 ἔφεραν εἰς αἴσθησιν τοῦς κριτὰς, καὶ ἀπέλυ-
 σαν εὐθὺς τὸν Ἐπαμινώδαν.

“Ὅταν ὁ Ἀλέξανδρος ἔπειλεν εἰς τὸν Φω-
 κίωνα δωρεὰν ἑκατὸν τάλαντα, ἠρώτησε τοῦς
 φέροντας, διὰ τί εἰς μόνον αὐτὸν ἀπὸ ὅλους
 τοῦς Ἀθηναίους δίδει τόσα· καὶ ἐκεῖνοι ἀ-
 πεκρίθησαν· „διότι γνωρίζει σὲ μόνον ἄνδρα
 „καλὸν καὶ ἀγαθόν. Λοιπὸν ἄς μὲ ἀφήσῃ,
 „εἶπε, γὰρ φαίνομαι πάντοτε καὶ νῦν ἡμεῖς
 „τοιούτος.“

Κόττας, στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων κατὰ
 τοῦ Μιθριδάτου, ὅταν ἔμαθεν ὅτι ὁ Λούκου-
 λος ἐστάλθη ἀπὸ τὴν Βουλὴν στρατηγὸς κα-
 τ’ αὐτοῦ, φιλοτιμούμενος ἀμαθῶς γὰρ πράξει τι
 λαμπρὸν ἔργον μόνος τε, καὶ καταφρονήσας τὰς
 στρατηγικὰς συμβουλὰς τοῦ Λουκούλου, ἐ-
 τόλμησεν ἀνοήτως γὰρ ἐπιχειρισθῆναι μάχην πα-
 ρά-

ράκαιρον, εἰς τὴν ὁποίαν ἐνικήθη, ἔχασε τὸ ἥμισυ τοῦ στρατεύματος, καὶ ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν Χαλκηδόνα, ὅπου ὁ Μιθριδάτης τὸν ἐπολιόρησεν. Οἱ στρατιῶται τοῦ Λούκουλου ὠργισμένοι κατὰ τοῦ Κόττα ὅτι ἀπὸ ἄλογον φιλοτιμίαν ἠφάνισε τόσας χιλιάδας στρατιωτῶν, ἐσυμβούλευαν τὸν στρατηγόντων νὰ ἀφήσῃ τὸν τολμηρὸν Ταξίαρχον εἰς τὸν ὁποῖον ὁ φθόνος τὸν ἔρριψε κίνδυνον, καὶ νὰ ὀρμήσῃ εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Μιθριδάτου, τοῦ ὁποίου ἡ βασιλεύουσα ἦτον ἀπροφύλακτος· ὁ Λούκουλος ὅμως τοὺς ἀπεκρίθη μεγαλοφύχως· „ὄχι, φίλοι μου· πρέπει νὰ λησμονήσωμεν τὸ σφάλμα τοῦ Κόττα· πρέπει νὰ τὸν ἐλευθερώσωμεν. Καλήτερα ἔχω νὰ σώσω ἓνα Ῥωμαῖον, παρά νὰ ὑποτάξω ὅλον τὸ βασίλειον τοῦ Μιθριδάτου.“

Σκιπίων ὁ Ἀφρικανὸς, συκοφαντούμενος μίαν ἡμέραν ἀπὸ τοὺς Δημάρχους, χωρὶς νὰ δώσῃ ἀπόκρισιν εἰς τὰς συκοφαντίας των, στραφεὶς πρὸς τοὺς Ῥωμαίους, εἶπε· „Ῥωμαῖοι, αὕτη εἶναι ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν ἐνίκησα τὸν Ἀννίβαν εἰς τὰς πεδιάδας τοῦ Ζαμαῖ· ὑπάγω εἰς τὸ Καπιτώλιον νὰ δοξολογήσῃ γῆ·

„γῆσω τὸν Δία“ ἀκολουθεῖτέ με“. Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὁ Σκιπίων ἐκίνησεν εὐθύς εἰς τὸ Καπιτώλιον, ὡς ἦδη θριαμβεύων, καὶ οἱ συκοφάνται του ἀνεχώρησαν κατησχλημένοι.

Ἀνδρία.

Ἡ ἀνδρία εἶναι δύναμις πνεύματος, ἥτις κάμνει τὸν ἄνθρωπον νὰ καταφρονῇ, ἢ νὰ ὑποφέρῃ τοὺς κινδύνους καὶ τὰς θλίψεις μετὰ λόγου καὶ φρονήσεως, ἀλλ' ὄχι ἀπὸ ἀναισθησίαν, ἢ ἀγνοίαν, ἢ ἀπειρίαν, ἢ ἐλπίδα, ἢ ἄλλοτι πάθος, διότι τότε ἔν ἐῖναι πλέον ἀρετή. Ὁ Κλεομένης, Βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων, πολεμῶν ὑπὲρ τῆς πατρίδος του καὶ ὅλης τῆς Ἑλλάδος, ἦλθεν εἰς ἀνάγκην νὰ ζητήσῃ βοήθειαν ἀπὸ τὸν Πτολεμαῖον τὸν φιλοπάτορα, βασιλέα τῆς Αἴγυπτου, ὅς τις τοῦ ὑπεσχέθη βοήθειαν, μὲ συμφωνίαν ὅμως νὰ στείλῃ εἰς τὴν Αἴγυπτον ὁμήρους τὰ τέκνα καὶ τὴν μητέρα του. Ὁ Κλεομένης δὲν ἐτόλμα νὰ προβάλλῃ τοιοῦτον πρᾶγμα εἰς τὴν μητέρα του ἐπλησίασε πολλάκις νὰ τῆς τὸ εἰπῇ, καὶ πάλιν συστελλόμενος ἀνεχώρει, ἕωσοῦ ἐκείνη βλέπουσά τον κατηφῇ, καὶ ζητοῦσα νὰ μάθῃ τὴν

τὴν αἰτίαν, τὸν ἐβίασε γὰρ εἶπῃ τὴν ἀλ-
 θειαν. Τότε γελῶσα τοῦ εἶπε· „Τοῦτο εἶναι,
 „ τὸ ὑποῖον πολλάκις ὀρμήσας γὰρ μὲ εἰπῆς,
 „ ἐσυσάλθης; δὲν μὲ βάλλεις εἰς κανὲν πλοῖ-
 „ ον γὰρ μὲ στείλῃς ὅπου νομίζεις ὅτι τοῦτο
 „ τὸ σῶμα ἐμπορεῖ γὰρ ὠφελήσῃ τὴν Σπάρ-
 „ την, πρὶν καθήμενον ἐδῶ, διαλυθῆ ἀπὸ τὸ
 „ γῆρας“; (1)

Φρόνησις.

Ἡ φρόνησις μᾶς δείχνει τὰ μέσα, δια-
 τῶν ὁπίων ἐμποροῦμεν γὰρ προλάβωμεν τοὺς
 κινδύνους, ἢ γὰρ τοὺς ἀποφύγωμεν, ὅταν πέσω-
 μεν εἰς αὐτούς. Διακρίνει ποῖα τὰ πρακτέα
 καὶ τὰ μὴ πρακτέα· παρατηρεῖ τοὺς καιροὺς,
 καὶ μεταχειρίζεται ἐπιτηδείως καὶ λόγους
 καὶ πράξεις. Συνίσταται δὲ ἡ φρόνησις ἀπὸ
 τὴν

(1) Τοῦτ' ἦν ὁ πολλάκις ὀρμήσας λέγειν ἀπεδει-
 λίασας; οὐ δᾶττον ἡμᾶς ἐνδέμενος εἰς πλοῖον ἀπαστε-
 δεῖς, ὅπου ποτὲ τῇ Σπάρτῃ νομίζεις τοῦτο τὸ σῶμα
 χρησιμώτατον εἶσεσθαι, πρὶν ὑπὸ γῆρας αὐτοῦ καθή-
 μενον διαλυθῆναι; (Ἑλληνικ. Βιβλιοθήκ. Τόμ. ζ.
 σελ. 140.)